Begroting 2027 – Algemene beschouwingen Pro Heerde

Voorzitter,

Laat ik beginnen met een groot compliment aan de ambtelijke organisatie en het college.

Om bij een verwacht tekort over 2026 van ongeveer 1,4 miljoen euro toch een sluitende begroting voor 2027 te kunnen presenteren, is wat ons betreft een huzarenstukje.

Wij zijn blij dat dit gelukt is, want dat schept tijd om de ingrijpende keuzes die vanaf 2028 noodzakelijk zijn zorgvuldig voor te bereiden.

In onze bijdrage willen wij vier onderwerpen bespreken: een gezonde leefomgeving, een weerbare samenleving, klimaatadaptatie en energietransitie, en de kwaliteit van ons beleid.

Tot slot gaan wij in op de voorgestelde aanpak voor de begroting 2028.

1. Gezonde leefomgeving

Voorzitter,

Als we niets doen dan verandert Heerde. We krijgen te maken met een dubbele vergrijzing: meer ouderen én een groeiende groep mensen op hoge leeftijd.

Dit vraagt van onze gemeente om een visie op de toekomstige ontwikkeling en lef om in actie te komen. We gaan toch niet met elkaar lijdzaam afwachten tot allerlei voorzieningen verdwijnen waardoor onze gemeente onaantrekkelijk wordt voor jongeren.

Voor de fractie van Pro betekent dit dat we niet alleen moeten kijken naar hoeveel woningen we bouwen, maar vooral welke woningen we bouwen en hoe we die betaalbaar houden voor jongeren en passend voor ouderen.

Voor zover wij konden nagaan is het laatste woningmarktonderzoek van 2021. Zijn er al concrete plannen voor een opdracht voor een nieuw woningmarktonderzoek?

Voor de betaalbaarheid van de woningen voor jongeren zijn wij groot voorstander van het inzetten van bijvoorbeeld een Koopstart regeling. De informatie over deze regeling hebben we onlangs gedeeld met de wethouder. Wij horen graag hoe het daarmee staat.

Een gezonde leefomgeving is ook een buurt met voldoende groen.

“Tijdens een bijeenkomst, georganiseerd door de kerken van Heerde, stelde weerman Reinier van den Berg: de schaduw van *een volwassen boom werkt beter dan tien airco’s.*

Bomen zorgen dus voor verkoeling, beperken wateroverlast, dragen bij aan onze gezondheid en maken onze wijken aantrekkelijker om in te wonen.

Dus met de ervaringen van de laatste zomer in gedachte en een vooruitzicht op een verdere opwarming van de aarde is het vergroenen van wijken een absolute no- brainer.

Pro Heerde is dan ook van mening: “Vergroening is een investering die we moeten doen.”

Voorzitter,

Voor een gezonde leefomgeving is het ook belangrijk dat agrariërs in het buitengebied van Heerde toekomstperspectief hebben. Onlangs kregen wij een presentatie over de Aanpak Veluwe. Een

aanpak, waarbij natuurherstel, landbouw, waterkwaliteit en leefbaarheid in samenhang worden aangepakt.

In een gesprek met een ambtenaar van de provincie werden we gewezen op het initiatief GEUS, waar overheden, agrariërs en maatschappelijke organisaties samenwerken aan een toekomstbestendig buitengebied.

Wat mij daarin aanspreekt, is dat alle partijen samen werken aan de toekomst van het gebied.

Het college kiest vooral voor een faciliterende rol. Maar is dat voldoende?

Voor Pro Heerde is het antwoord nee. Neem Geus als inspiratie en z**oek de samenwerking op met bijvoorbeeld** De Kop van de Veluwe voor de ontwikkeling van **gebiedsgerichte aanpak voor ons buitengebied.**

Wij zijn ervan overtuigd dat op deze wijze we, samen met de agrariërs een toekomstperspectief voor het buitengebied kunnen realiseren.

2. Weerbare samenleving

Voorzitter,

Voor ons is een weerbare samenleving een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien.

Onlangs werd ik geraakt door het initiatief waarbij mensen met dementie samen met vrijwilligers voetballen. FC Veerkracht.

Op het veld zie je nauwelijks verschil tussen deelnemers en vrijwilligers. Mensen die thuis steeds minder kunnen, komen daar weer tot leven. Ze lachen, bewegen en ontmoeten anderen. Ook mantelzorgers vinden er steun bij elkaar. Het was hartverwarmend.

We zien dat de polarisatie in onze samenleving toeneemt. Mensen worden buitengesloten vanwege hun afkomst, geloof, geaardheid of omdat ze op een andere manier afwijken van wat als normaal wordt beschouwd. Het toenemende antisemitisme is daarvan een zorgwekkend voorbeeld.

Voor Pro Heerde is het belangrijk dat iedereen zich thuis kan voelen in onze gemeente. Laten we met elkaar die verschillen omarmen want dat verrijkt onze samenleving.

Daarom dienen wij de motie *Kleurrijk Jezelf Zijn-week* in. Een week waarin inwoners, scholen, verenigingen en maatschappelijke organisaties samen laten zien dat iedereen erbij hoort.

Voorzitter,

Een weerbare samenleving betekent ook dat we voorzieningen hebben voor mensen die tijdelijk of permanent hulp nodig hebben om staande te blijven in deze maatschappij.

Het onderzoek van Berenschot laat zien dat de ontwikkeling van de organisatie op onderdelen sneller is gegaan dan de ontwikkeling van beleid en stuurinformatie. Voor ons betekent dat dat we medewerkers hebben die betrokken zijn en het initiatief durven te nemen.

Dat verdient waardering.

Bij toekomstige bezuinigingen moeten wij deze deskundigheid optimaal benutten.

3. Klimaatadaptatie en energietransitie – werken aan een toekomstbestendige gemeente

Voorzitter,

Mijn vrouw werkt in de ambulante zorg. In deze tijd van het jaar komt zij regelmatig thuis, verkleumd tot op het bot, omdat bij sommige cliënten de verwarming nauwelijks aanstaat.

Deze mensen kunnen het zich eenvoudigweg niet veroorloven hun woning voldoende te verwarmen.

Deze inwoners hebben dan ook niet de financiële mogelijkheden om te investeren in isolatie, zonnepanelen of een warmtepomp.

Hier dreigt een nieuwe tweedeling te ontstaan.

Inwoners die geld hebben, kunnen investeren en profiteren van lagere energielasten. Inwoners die dat geld niet hebben, blijven achter en betalen mogelijk steeds meer.

Dat mogen wij niet accepteren.

De markt kijkt vooral naar financieel rendement. Als gemeente moeten wij ook kijken naar maatschappelijk rendement en dus kunnen we de energietransitie niet volledig overlaten aan de markt.

Pro Heerde roept het college dan ook op om nadrukkelijke te werken aan collectieve warmtevoorzieningen.

Onze vraag aan het college is: hoe gaat u ervoor zorgen dat ook inwoners zonder financiële mogelijkheden daadwerkelijk kunnen deelnemen aan de energietransitie.

4. Kwaliteit van beleid

Voorzitter,

Heerde is een kleine gemeente en de maatschappelijke opgaven op onder andere het gebied van cybersecurity, energietransitie en het sociaal domein worden steeds ingewikkelder.

Daarom vinden wij regionale samenwerking noodzakelijk.

Uiteraard moeten wij ook kritisch blijven op bestaande samenwerkingsverbanden.

Wij vragen het college om bij de komende bezuinigingsoperatie nadrukkelijk ook de mogelijkheden van intensievere regionale samenwerking te onderzoeken.

5. Begrotingsaanpak 2028

Voorzitter,

Wij ondersteunen de keuze voor Priority Based Budgeting. De kwaliteit van deze aanpak staat of valt met de groslijst die in februari 2027 moet worden opgeleverd. Wij vinden dat het college voordat ze in februari komt met de groslijst inzicht moet geven in:

1. De informatie die in deze groslijst wordt opgenomen, zodat daar geen discussie over hoeft te ontstaan in februari;
2. Tot welk bedrag er bezuinigingen worden uitgewerkt;
3. Het afweegkader dat zij voorstelt om te hanteren bij de selectie van de bezuinigingen.

Wij pleiten ervoor om te werken met scenario's in verband met de onzekerheden over de effecten van de herverdeling van het gemeentefonds.

Het college stelt participatie in mei 2027 voor. Wij vragen om daarbij serieus te onderzoeken of een burgerberaad ingezet kan worden.

De geraamde proceskosten van 125.000 euro vormen voor ons op zichzelf geen bezwaar. Goede voorbereiding mag geld kosten. Wel ontvangen wij graag een onderbouwing van dit bedrag. Wij steunen de motie van Dorpspartij CDA op dit punt.

Voorzitter,

Laat ik afsluiten op de wijze zoals Cato dat deed in de Romeinse senaat:

"Overigens ben ik van mening dat goed bestuur niet alleen gaat over het oplossen van de problemen van vandaag, maar vooral over het voorkomen van de problemen van morgen."

Dank u wel.